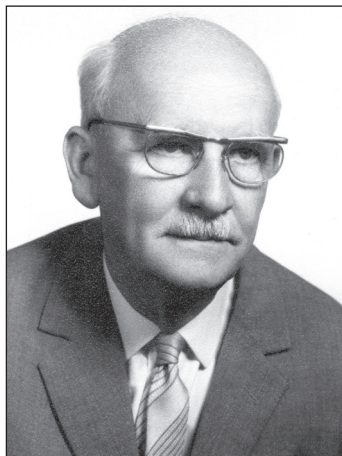

Mihályi Ferenc
(1906–1997)

1906. október 6-án született Budapesten. Már iskolásként is minden szabad idejét „terepen” töltötte, különösen szenvedélyesen gyűjtötte a lepkéket. Mindemellett hosszú ideig tanult hegedülni és zongorázni, ugyanis a természet mellett a zene szeretete is egész életét végigkísérte. A képzőművészetek területén is tehetséges volt, kiváló rajzkészségét főképp a városmajori művésztelepen fejlesztette. Szorgalommal párosuló sokoldalúságára épülő karrierjének első állomása a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen 1929-ben átvett természet- és földrajz tanári diploma volt. Első munkahelyét az Egyesült Államok Földművelésügyi Minisztériuma által létesített budapesti Gyapjas Pille Laboratóriuma jelentette. A laboratórium megszűnése után, 1934-ben gyakornoknak nevezték ki a tihanyi Magyar Biológiai Kutatóintézethez tartozó, de a Magyar Nemzeti Múzeum Állattárában működő hidrobiológiai részlegébe. A két intézmény szétválása után Tihanyba került, Entz Géza professzor mellé. 1936-ban került vissza Budapestre, ahol az Országos Közegészségügyi Intézet (OKI) Parazitológiai Osztálya alkalmazta, szerződéses kutatóként. Itt kapcsolódott be a Lőrincz Ferenc vezette, a malária endémia megszüntetését és a hastífusz járványok felszámolását célzó, nemzetközi jelentőségű eredményeket felmutató munkacsoportba.

Végleges OKI kinevezés híján 1939-ben tanárként kezdett el dolgozni Belegszáson. Kutatásait természetesen a tanítás mellett is folytatta. Az 1941-es tanévet már az újpesti Állami Gimnázium tanáraként kezdte meg, az Országos Közegészségügyi Intézet Parazitológiai Osztályán pedig mellékállásban kutatott. Rendszeresen visszatérő tüdőbajából a háborút követően gyógygyult, de ennek ellenére 1949-ben eltiltották a nevelői munkától. Ekkor került a Természettudományi Múzeum Állattárába, ahol még közel negyven éven át aktív tudományos és ismeretterjesztő kutatóként dolgozott. Itt vált végleg a csípőszúnyogok akkori elsőszámú specialistájává. 1950-ben az Állattár és az

OKI munkaközösséget hozott létre a balatoni partvidék szúnyogproblémájának tanulmányozása céljából. Később Mihályi a szúnyogkutatást – zömmel egyedül – az ország egész területére kiterjesztve is folytatta. A tapasztalatok alapján 1963-ban – Sztankayné Gulyás Magdolna társszerzőségével – megírta a szúnyoggyérítés első, mindenre kiterjedő, szúnyogbiológiai alapokon nyugvó kézikönyvét (*Magyarország csípő szúnyogjai*).

1952-től a Természettudományi Múzeum légygyűjteményének gondozója és vezetője volt. Minden idejét és energiáját annak a gyűjteménynek szentelte, melynek végül négyötöde – a teljes szakirodalommal együtt – egy 1956-os tűzesetben elpusztult. Mihályi Ferenc ezt követően – napi 16–18 órányi munkával – több mint százezer példánnyal, néhány év alatt mintegy újrateremtette a gyűjteményt. 70 évesen nyugdíjba vonult, de mint szerződéses munkatárs tovább dolgozott. A különböző légycsaládok feldolgozását a fürkészlegyekkel (*Tachinidae*) zárta. Utóbbiakkal kapcsolatos műve 80. születésnapja tiszteletére jelent meg.

Mihályi Ferenc azon kutatói körbe tartozott, amely az alapos megismerő munka mellett kiemelt fontosságúnak tekintette a megismertetést, az ismeretterjesztést is. Több mint 100 népszerűsítő cikket, módszertani, tudománytörténeti dolgozatot, könyvismertetést, kritikát írt, de számos televíziós film forgatókönyve, illetve népszerűsítő előadások sora is a nevéhez fűződik. Ezek mellett rendszeresen részt vett a Természettudományi Múzeum állandó és időszakos kiállításainak rendezésében is. A vidéki múzeumok állattani kiállításainak is aktív szervezője, közreműködője volt. Fotóalbumai a Magyar Természettudományi Múzeum értékes tudománytörténeti dokumentumai.

Mihályi Ferencet szaktudásán, munkabírásán és lelkiismeretességén túl az is a csípőszúnyogokkal foglalkozó kutatók legnagyobb alakjai közé emelte, hogy a fentiek az ő esetében segítőkészséggel, önzetlenséggel, a tudás átadásának igényével is párosultak. Utóbbit mi sem példázza jobban, mint, hogy a csípőszúnyogok jelenlegi kétségtelenül legjobb magyarországi ismerője, Tóth Sándor is Mihályi Ferenc mellett „fertőződött meg” a téma következetes aprólékosságot igénylő rejtelmeivel.

(Dely-Draskovits Ágnes írásának felhasználásával.)

Irodalom

- DELY-DRASKOVITS Á. (1997): Dr. Mihályi Ferenc (1906–1997). – Állattani közlemények 82: 5–11.
- PAPP L. (1998): In memoriam dr. Ferenc Mihályi (1906–1997). – Annales historico-naturales Musei nationalis hungarici 90: 5–16.

* * *